

Veileder - Skolen som kulturarena- fra ønske til behov

Skolen som læringsarena og lokalt kulturhus

Et samfunnshus i videste forstand

Hvorfor veileder?

- Merverdi via presise behovsbeskrivelser og bestillinger
- Maksimere skolens potensial som samlingspunkt og ressurs for samfunnet
- Samtidig sørge for at skolen fortsatt oppfyller sin primære pedagogiske oppgave

Ambisjon for veilederen

Mye tydeligere, mye tidligere

Hvem er veilederen laget for?

Målgruppen for denne veilederen er de som er involvert i **anskaffelse, planlegging, prosjektering, bygging** eller **ferdigstillelse** av skoler og kulturlokaler

Men også de som er involvert i **forvaltning, drift, vedlikehold, utvikling** og **leveranser** av tjenester for slike lokaler.

Hovedfokus: **brukerperspektivet** og **hensiktsmessige lokaler**.

Hovedproblemer

- For sent inn i prosessen
- Manglende kommunikasjon mellom ulike brukergrupper
- Uklar begrepsforståelse og bruk

Foreløpig analyse av funksjoner pr 2805 2021

Behov/aktivitet	Idrett-hall/sal trening og fremføring	Dans-øving/fremføring	Drama-øving, fremføring	Musikk-øving	Musikk fremføring	Blackbox v bibliotek	Frivillighet/ekstern bruk
Aktuell veileder pr. i dag		NoDA veil	Riksteater anb.	NS 8178	NS 8178		
Terskefri adkomst(universell)	Rett inn sal/tribune						
Innlasting utstyr	Rett inn sal		Vareheis mangler ikke tilstrekkelig lager m direkte adkomst fra sidene av rommet	Vareheis mangler	Vareheis mangler ikke tilstrekkelig lager m direkte adkomst fra sidene av rommet	Vareheis mangler ikke tilstrekkelig lager m direkte adkomst fra sidene av rommet	Tilstrekkelig kapasitet, adkomst større kjøretøy?
Krav til gulv, vegger, tak: type gulv, takhøyde, oppheng av utstyr i tak		For liten scene fremføring?	Takhøyde ikke oppfylt		Takhøyde ikke oppfylt- IKKE MULIG IFLG arkitekt	Takhøyde OK. ?	Konsertsal- for økt og lydtekn. Høyde ikke OK
Soneinndeling	OK	?	?	?	?	?	Viktig!
Areal aktivitet	I bitt til veil	Areal ikke oppfylt for dansesaler		Antall rom er uklart. Størrelser ikke avklart	Areal ikke oppfylt for konserter	Ikke ferdig definert bruksområder	
Areal oppvarming/forberedelser	Ja, de fleste akt.	NoDA veil ikke oppfylt?					
Areal garderobes	OK	Ja, backstage m WC					
Areal fellesområder	OK						

Areal publikum		Min 150 publikum skyveamfi	Min 150 publikum skyveamfi	Ikke aktuelt	Min 150 publikum skyveamfi		
Møte og teorirom	OK						
Lager nær/fjern: Nær: på aktivitetsflate Fjern: ? vareheis?							Under 50% av meldt behov
Lyd/akustikk-behov/fokus	Taleydighet, OBS. Trinnyld	Mulig konflikt forsterket musikk/tale versus akustisk	Mulig konflikt forsterket musikk/tale versus akustisk	Vil ivaretas	Ikke nok volum og takhøyde i sal pga takhøyde	Uklart hva som prioriteres?	
Lys-aktiniske		Ønsker ikke innsyn, må kunne skjermes	Dagslys(?)/ Må kunne blendes	Dagslys, Må kunne blendes	Dagslys(?), Må kunne blendes		
Luft termiske	I bitt til AML						
Luft atmosfæriske	I bitt til AML						
Estetiske							
Psykososiale							

Innhold/leseveiledning

- Kapittel 1 inneholder et sammendrag og forteller om bakgrunnen for veilederen
- Kapittel 2 omhandler det formelle

Innhold/leseveiledning

- Kapittel 3 drøfter begreper som er avgjørende for funksjonalitet
- Kapittel 4 handler om konkrete behov og krav for ulike kulturaktiviteter

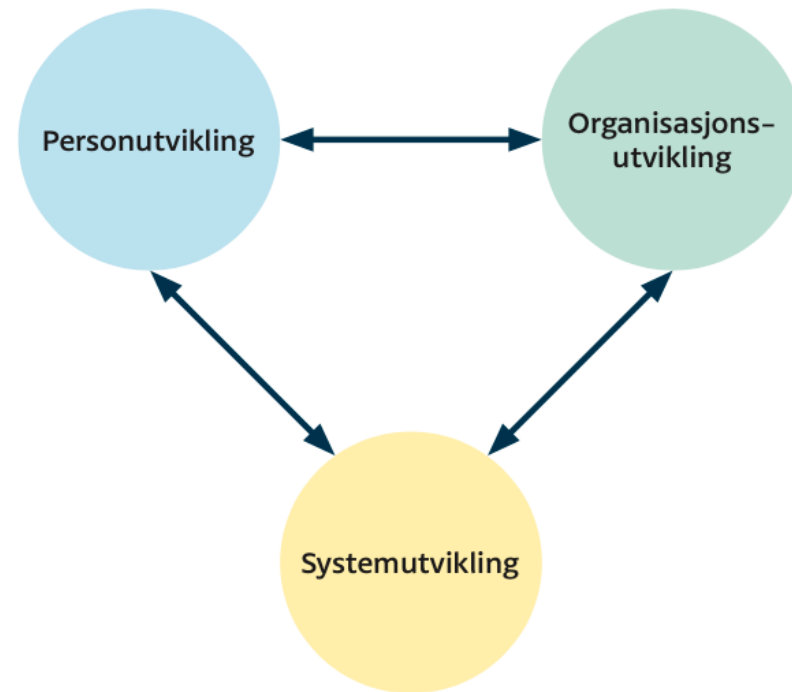
Kapittel 3. Sentrale ord og begreper

- Ord og begreper kan forstås ulikt avhengig av hvilket faglig ståsted eller perspektiv man har
- Å skape en felles forståelse for de ulike begrepene fra dag en er avgjørende for at man skal kunne formulere klare mål og krav

Tid

- Hvem administrerer og tildeler tid?
- Skal bygget brukes utenom skoletid?
- Bookingformater: timer, blokk og lockout
- Sceneskift/omrigg

PSO- det handler om mennesker og...

Areal, volum, høyde og dybde

- Hva er kapasiteten til tomt(areal)
- Hvor høyt og dypt kan man bygge
- Hvor mye volum gir dette totalt
- "Fri takhøyde». Med det menes høyde fra gulv til første fysiske objekt/hindring i taket

Parallellbruk. Sambruk. Flerbruk. Spesialarealer.

Parallellbruk betyr at man skal kunne benytte de ulike arealene samtidig, uten at det er til ulempe for andre brukere.

Innhold/leseveiledning

- Kapittel 5 går i dybden på ulike funksjoner og begreper
- Kapittel 6 inneholder sjekklister
- Kapittel 7 inneholder en ordliste som kan være til hjelp for de som ikke har faglig innsikt i byggeprosesser

«Bygg og anlegg fortsatt Norges viktigste næring
etter olje og gass»

Senter for byggenæringen ved Handelshøyskolen BI 2019

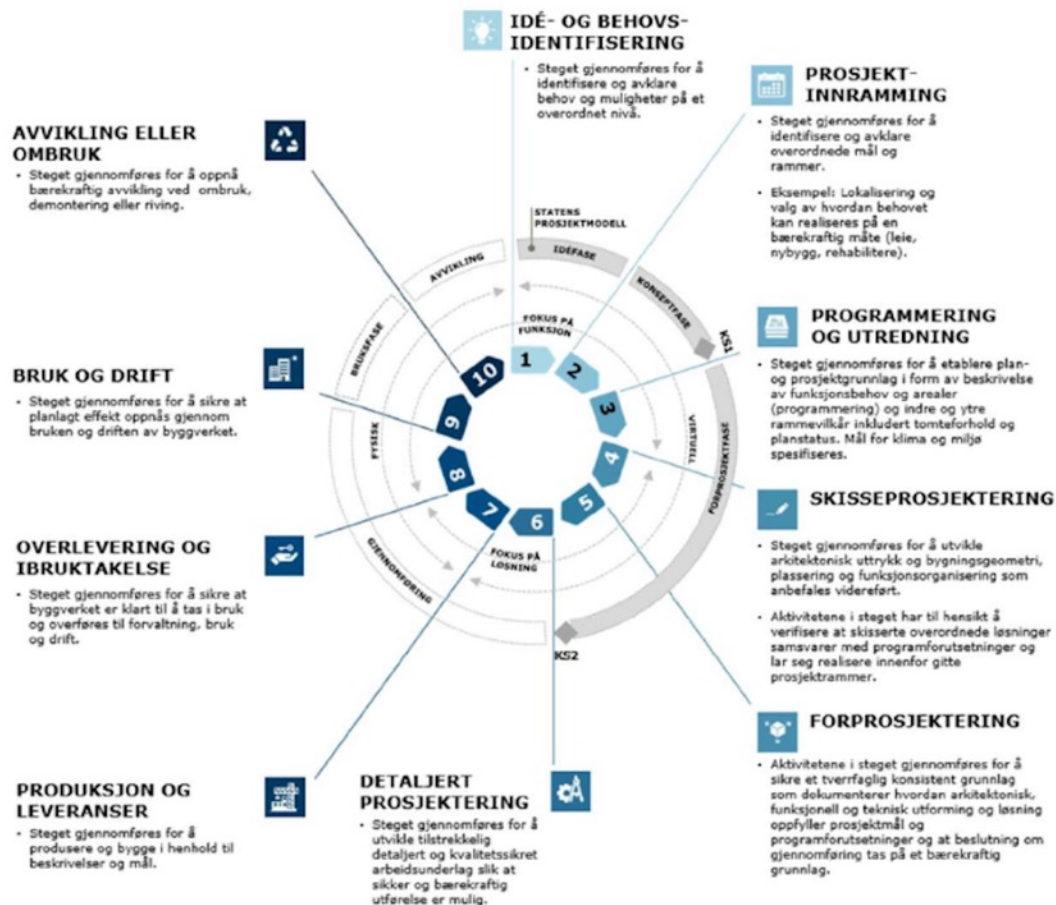
Hvordan kommuniserer vi med denne
bransjen?

Metier- Håvard S Kilde: Hvordan forberede oss på bølgen av store prosjektinvesteringer?

Vi vet at man innenfor 1% av prosjektkostnaden kan lande de konseptuelle valgene.

Innen 5% kan vi få en optimalisert løsning, og få prosjektet klart for gjennomføring.

NS3467 – Steg og leveranser

Behovet for systemer og forankring i byggebransjens standarder

«NS 3467- Steg og leveranser i byggverkets livssyklus» erstatter «Bygg 21»

Den viktigste endringen er at NS 3467 legger mer vekt på de innledende fasene enn tidligere.

Dette er i tråd med forskning og internasjonale standarder, og vil øke treffsikkerheten for de prosjekterende ytterligere i forhold til Bygg 21.

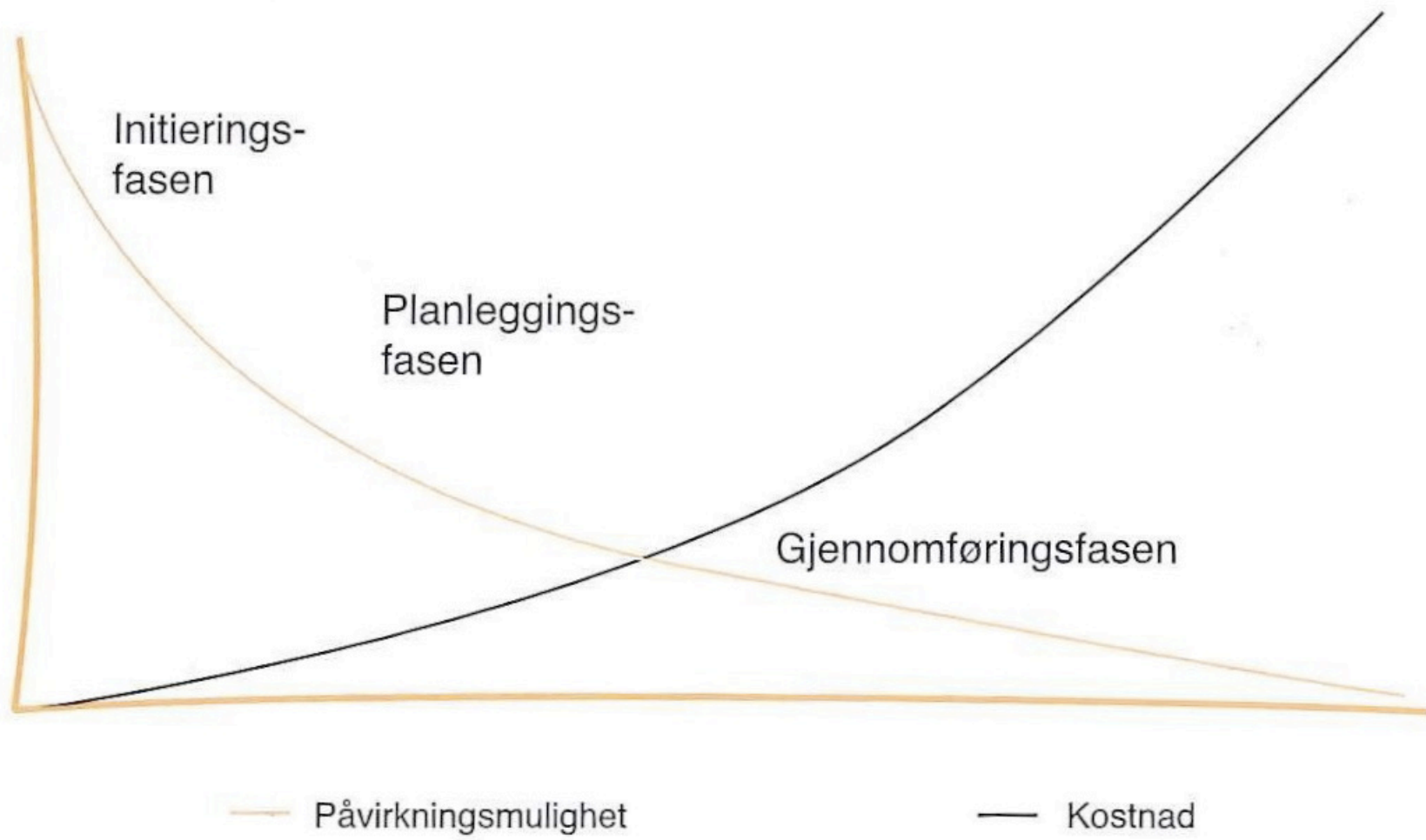

- INFORMASJON
- BESLUTNINGER
- RAMMEVILKÅR

- PROSESSER
- AKTIVITETER, OPPGAVER
- METODER, RUTINER, VERKTØY
- AKTØRER, KOMPETANSE
- ROLLER

- LEVERANSER
- BESLUTNINGSGRUNNLAG
- GRUNNLAG FOR NESTE STEG

- EIER
- BRUKER
- UTØVENDE
- OFFENTLIG

Eieren må ville det samme som brukerne,
ellers er løpet kjørt før det har begynt

Når man ikke vet hva man ikke vet
er det ikke lett å gjøre ting riktig

Tor Halmrast (R.I.P):

Volum og takhøyde, - «alt annet kan mekkes»

Notoritet

«Notoritet i juridisk sammenheng betyr at den er etterviselig og kontrollerbar.

Det betyr at man skal kunne finne ut når disposisjonen er foretatt, hva den gikk ut på og hvem som foretok den.»

Kilde: <https://jusinfo.no/tingsrett-dynamisk/tredjemannskonflikter/notoritet-publisitet-og-legitimasjon/>

- INFORMASJON
- BESLUTNINGER
- RAMMEVILKÅR

- PROSESSER
- AKTIVITETER, OPPGAVER
- METODER, RUTINER, VERKTØY
- AKTØRER, KOMPETANSE
- ROLLER

- LEVERANSER
- BESLUTNINGSGRUNNLAG
- GRUNNLAG FOR NESTE STEG

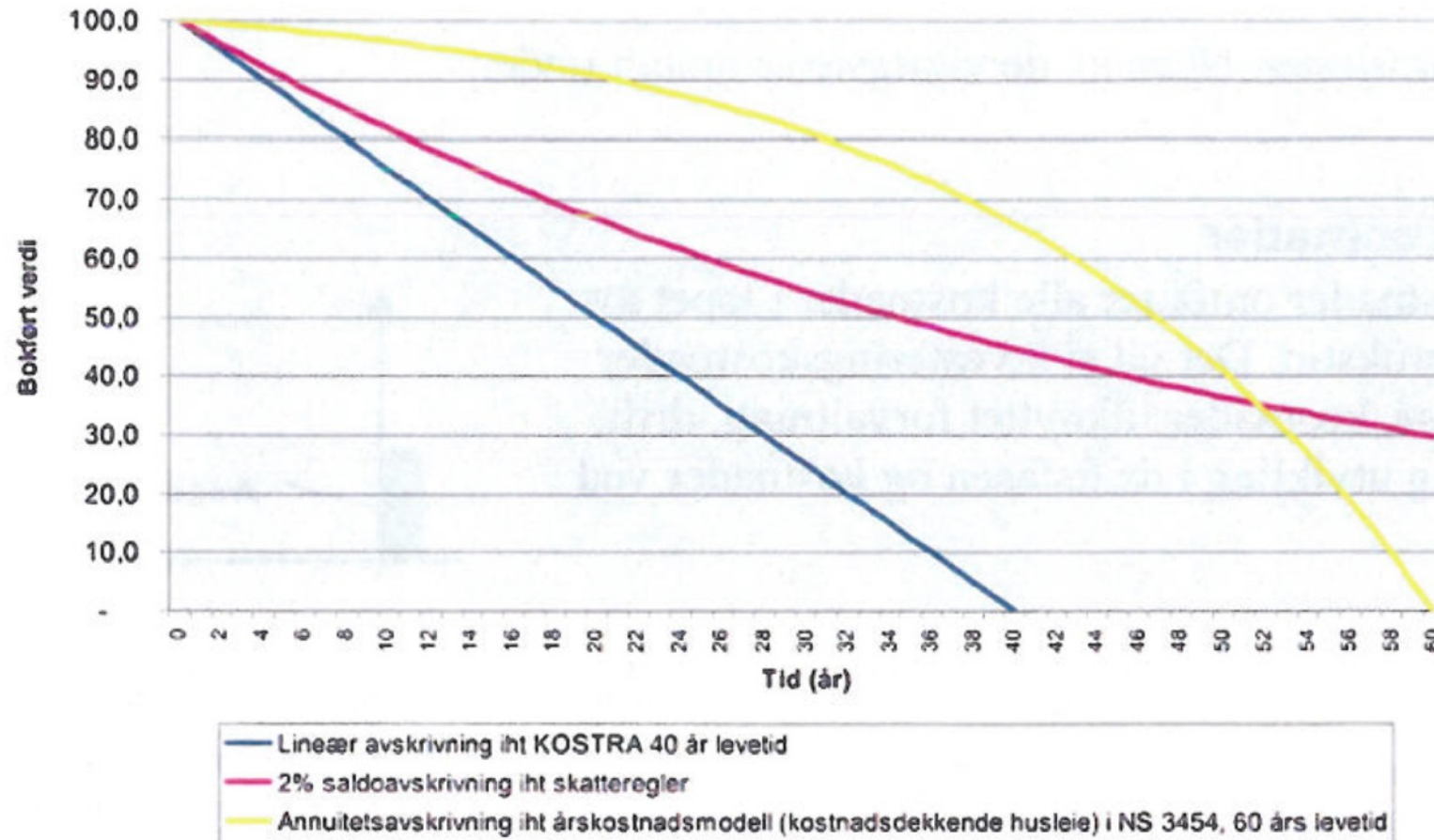
- EIER
- BRUKER
- UTØVENDE
- OFFENTLIG

Eksempel- Grefsen skoles kultursal

Yttervegg med vinduer var ikke dimensjonert med tanke på at det var en basketballbane rett utenfor vinduene.

Ekstern støy ble utbedret av entrepenør, på deres regning, da Oslo kommune kunne dokumentere dB krav som ikke var oppfylt i henhold til bestilling.

Levetid for skolebygg

Figur 2: Sammenlikning mellom ulike avskrivningsprofiler. (Bjørberg, et al., 2005)

Voltaire

*«Definer begrepene dine,
ellers vil vi aldri forstå hverandre»*

Hva er et kulturlokale- overordnet definisjon

Et lokale som brukes vekselvis til ulike kulturaktiviteter uten spesiell klargjøring eller omgjøring med tap av brukstid mellom ulike aktiviteter

Lager- en grunnleggende forutsetning

I en idrettshall må det være minimum 100 m² lager i direkte tilknytning til spilleflaten. Dette gjør at de aller fleste omrigg kan gjøres mellom to brukerøkter/skoletimer.

- Hvor man lagringsmuligheter finnes/størrelse?
- Hvor befinner de seg? Samme etasje, terskelfritt?
- Er det tilgang på vareheis?

Hvordan realisere skolen som kulturarena

Må kulturlivet på bøllekurs?

Spiller man på lag med prosedyrene som byggenæringen er vant til å forholde seg til kommer man sannsynligvis lenger med sine innmeldte behov

TEK 17- Betydningen av preaksepterte ytelses

«Der kravene til ytelses ikke er gitt i forskriften, skal oppfyllelse av funksjonskravene i forskriften dokumenteres enten

a) ved bruk av preaksepterte ytelses, eller

b) ved analyse som viser at ytelsene oppfyller funksjonskravene i forskriften.»

- INFORMASJON
- BESLUTNINGER
- RAMMEVILKÅR

- PROSESSER
- AKTIVITETER, OPPGAVER
- METODER, RUTINER, VERKTØY
- AKTØRER, KOMPETANSE
- ROLLER

- LEVERANSER
- BESLUTNINGSGRUNNLAG
- GRUNNLAG FOR NESTE STEG

«Siden det på mange områder er mulig å velge ulike preaksepterte ytelser, er det nødvendig å spesifisere hvilke forutsetninger og ytelser som legges til grunn.

Dersom det er valgt å fravike en eller flere av de preaksepterte ytelsene, må det gjøres en analyse.

Analysen skal dokumentere at de alternative ytelsene som er valgt er likeverdige med de preaksepterte.

Det vil si at de alternative ytelsene samlet sett må gi minst samme kvalitet og sikkerhet som om de preaksepterte ytelsene var fulgt

Eksempel: Brukerinnspill fra lokalt musikk/kulturåd- til nytt skoleprosjekt. Ikke tatt til følge.

Hva gjør man?

Selv om selve prosessen eventuelt er unntatt offentlighet,
(ville i så fall spurt om hvorfor den er det- skriftlig)

ville det være fornuftig å sende alle skriftlige innspill i kopi til
postmottak@xxxx.kommune.no

Hvordan realisere skolen som kulturarena

- Fra ønske til behov
- Fra domene til funksjon
- Planer: Jobbe strategisk og systematisk på tvers

Oppsummering- viktige momenter

- Brukermedvirkning: *Mye tydeligere, mye tidligere*
- Beskriv **behov** (ikke ønsker)
- Avklare definisjoner i starten av hvert prosjekt
- Aksepter at endring skaper endring (PSO)
- Bruk standarder og anbefalinger der de finnes

Mulige effekter av veilederen

- Bidra til at politikere og andre kan stille riktige spørsmål på tidligst mulig tidspunkt og dermed bidrar til bedre bestillinger
- Bidra til samordning av skolens og kulturlivets behov i planverk
- Økt forståelse av hva ulike endringer kan innebære/utelukke
- Økt sannsynlighet for at prosjektet leveres på riktig tid, med riktig kvalitet og pris

Alle offentlige bygg?

Ved å utvide ideen til å omdanne offentlige bygg generelt til lokale kulturarenaer, kan samfunnet

- Maksimere nytten av disse ressursene,
- Tilrettelegge for kulturelle aktiviteter
- Og styrke fellesskapsfølelsen blant innbyggerne

Skolen som læringsarena og lokalt kulturhus

Et samfunnshus i videste forstand

Ambisjon for veilederen

Mye tydeligere, mye tidligere

Takk for oppmerksomheten!

Jeg kan kontaktes på
bjorn@bjornboge.no

92 83 92 54

(Og forøvrig mener jeg at kunnskapstrappa må dø)

